

NEDELJA

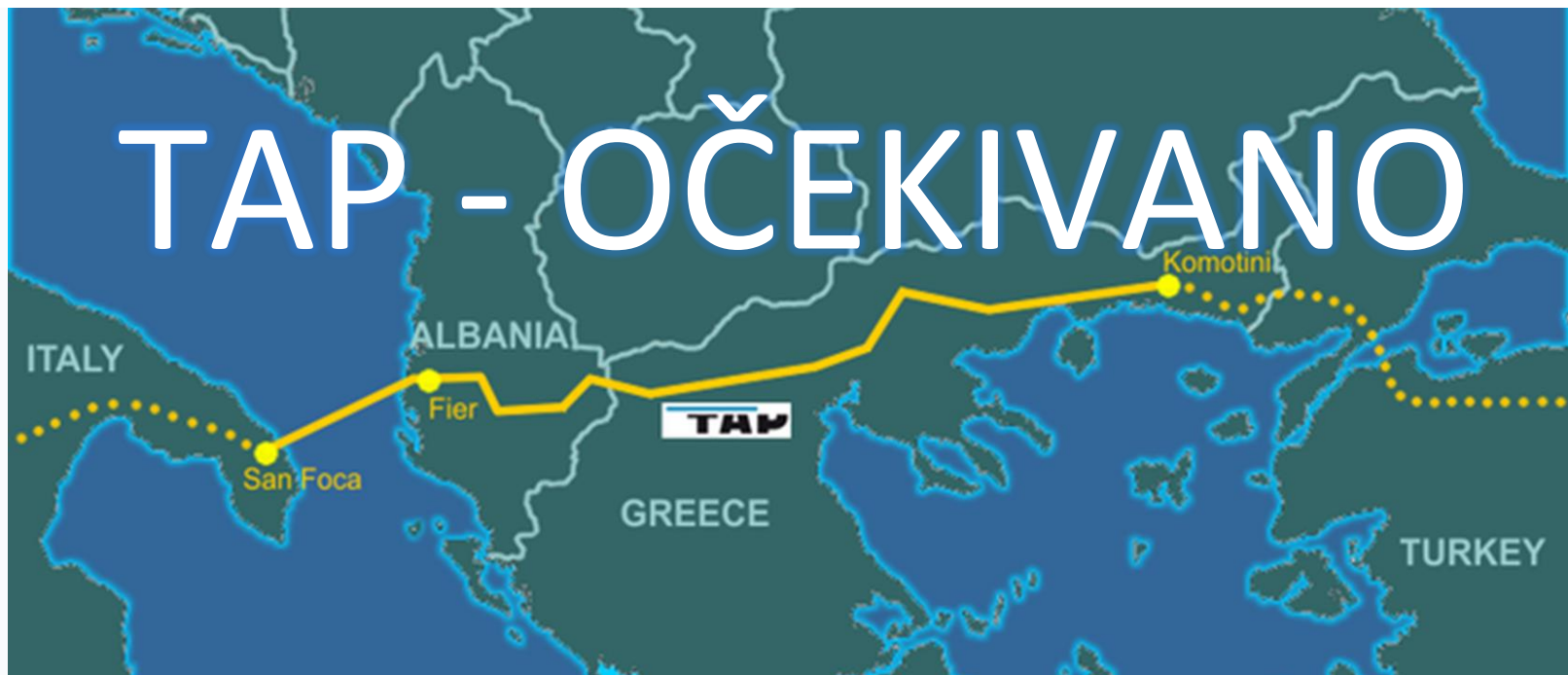
NNKS

28. juni 2013

NEDELJNI PREGLED VAŽNIJH DOGAĐAJA U SVETU NAFTE I GASA

TAP - OČEKIVANO

[DOGOVOR GASNIH MOĆNIKA](#)

[EU UNIŠTAVA RAFINERIJE](#)

[LUKOIL UPOZORAVA](#)

[SHELL U ALBANIJI](#)

[10% RUSKE NAFTE KINI?](#)

[BP : REZ IZ RUMAILE](#)

[LNG-JEM BRANI EU TRŽIŠTE](#)

[IEA: ZLATNO DOBA GASA](#)

BEČ – Jedna od najneizvesnijih infrastrukturnih energetskega saga u novijoj istoriji konačno je finalizovana odlukom konzorcijuma predvođenim BP-om da transportera za svoj gas iz ogromnog azerbejdžanskog kaspiskog polja Šah Deniz poveri Transjadranskom gasovodu, a odbije rivalsku ponudu Nabucco West-a. Vest je u sredu obelodanio nosilac projekta Nabucco, austrijski OMV nekoliko dana pre krajnjeg roka za odluku konzorcijuma Shah Deniz 2: „Nabucco West projekat nije izabran od konzorcijuma“, kratko je saopšteno iz austrijske kompanije, bez dodatnih pojedinosti. Agencije odatle zaključuju da je posao dobio gasovod TAP. Na pitanje

Platts-a iz BP-a je ponovoljeno da se drže roka da do kraja juna saopšte odluku, dok iz TAP-a za sada nema komentara. Faza 2 projekta Shah Deniz treba da izbacila na tržište 16 milijardi kubika gasa godišnje, od čega 6 mlrd ide za Tursku, a 10 mlrd/god u Evropu. Prvi gas u Tursku treba da stigne 2018, a u Evropu 2019. Izvorno, odabrani gasovodni pravac započinje u Azerbejdžanu gasovodom TANAP (Transanadoljski gasovod) koji kopnenim putem vodi odatle, preko Gruzije do Turske, a zatim se pod imenom Trans-jadranski gasovod (TAP) proteže preko Grčke, Albanije i Jadranskog mora i završava na jugu Italije. CEO OMV-a Gerhard Roiss je u sredu rekao novinama u Beču da se konzorcijum Shah Deniz prilikom odluke rukovodio upravo visokim cenama gasa u Grčkoj i Italiji, ali je to okarakterisao diskutabilnim, imajući u vidu političku situaciju u Grčkoj i gasom dobro snabdeveno tržište Italije. TANAP razvijaju partnerski azerbejdžanski Socar i turski Botas i TPAO, a kapacitet mu je 16 milijardi m³ gasa godišnje. TAP ima kapacitet 10 milijardi m³ godišnje, a deonici su švajcarski EGL (42.5%), norveški Statoil (42.5%) i nemački E.ON Ruhrgas (15%).

POLITIKA, REGULATIVA, CENE

TEHERAN - Iranski predsednik Mahmud Ahmadinedžad učestvovaće na samitu najvećih izvoznika gasa iduće nedelje u Moskvi i tom prilikom razgovarati o nizu pitanja sa ruskim predsednikom Vladimirom Putinom (foto: prilikom njihovog susreta u Pekingu, 7. juna 2012.), saopštio je u utorak portparol iranskom MIP-a. Drugi samit Forum zemlja izvoznica gasa – GECF, održava se u ponedjeljak u Moskvi. Prvi je bio 2011. u Dohi. **AFP**

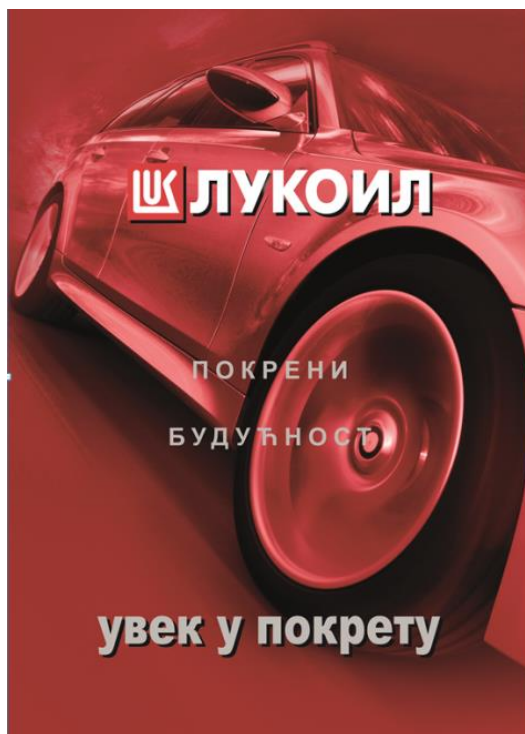
LONDON - Velika Britanija je pozvala EU da sagleda posledice postojećih zakona na već ugrožene rafinerije nafte u regionu pre nego što nametne nova pravila poput standarda kvaliteta goriva. Evropska komisija je u aprilu rekla da planira da u septembru 2014. izvrši

„fitness check“ za 500 milijardi evra vrednu naftnu prerađivačku industriju, radi procene postojeće politike i zakona, uključujući oporezivanja i emisije CO₂, koje ugrožavaju konkurentnost evropskih rafinerija. Ministar energije VB Michael Fallon rekao je 24. juna da bi to moglo biti premalo i prekasno, jer će pre provere biti donete dodatne

opterećujuće odluke o implementiranju zakona. Trenutno u VB radi sedam rafinerija, prema devet iz 2008, a i neke od postojećih će verovatno da se zatvore jer će prerađivači morati da do 2030. potroše dodatnih 11,4 milijardi funti (17,6 mlrd.\$) u kapitalnim i operativnim troškovima kako bi ispunili britanske, EU i globalne regulative, objavio je nedavno energetska konsultant Purvin & Gertz. Fallon u pismu potpredsedniku EK Antoniju Tajaniju konstatuje da su evropske rafinerije suočene sa sve jačom konkurencijom sa Bliskog istoka i iz Azije i dodatno pogođene sa rastom američkih sektora škriljne nafte i gasa, dok su istovremeno usmerene na proizvodnju benzina zbog potražnje dizela u regionu. IEA je u maju objavila da je od 2008. u Evropi zatvoreno 15 rafinerija, da će ovaj nekada drugi regionalni prerađivač nafte u svetu prepustiti to mesto Kini. Od oko 100 rafinerija u Evropi, deset će se za stalno zatvoriti do 2020, od Francuske, preko Italije, do Češke republike, pokazalo je jedno nedavnoispitivanje **Bloomberga**.

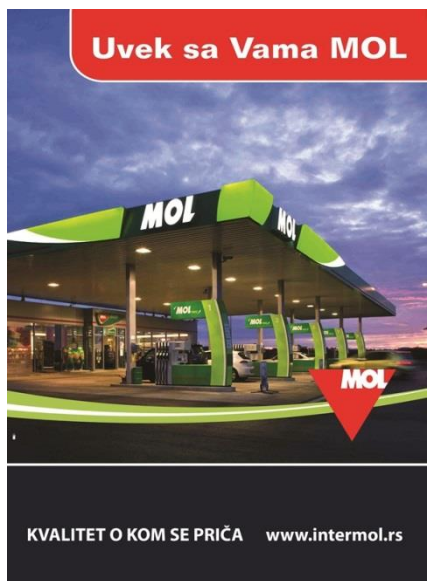
MOSKVA – Bez široke primene nove tehnologije, proizvodnja nafte u Rusiji počće da opada u periodu 2016-17, kaže se u izveštaju kompanije Lukoil o glavnim trendovima razvoja globalnih tržišta nafte i gasa u periodu do 2025. „Da bi se nadomestio prirodni pad proizvodnje, potrebno je godišnje otvoriti tri do četiri depozita uporedivih sa poljem Vankor“, citira **Interfax** navode u izveštaju. Tokom prezentacije izveštaja, potpredsednik Lukoila Leonid Fedun je rekao „da će Rusija zabeležiti manjak od 130 miliona tona nafte u 2025, ako se nastave sadašnji trendovi“.

DURHAM (SAD) – Gasovi metana i etana uočeni su u znatno većim koncentracijama od uobičajenih u izvorima vode na manje od kilometra udaljenosti od velikog američkog polja škriljnog gasa Marcellus (foto), pokazuje upravo objavljeno istraživanje naučnika Duke

univeziteta iz Severne Karoline. Metan je utvrđen kod 82% uzoraka u šest puta većim koncentracijama od proseka u pijaćim vodama u domovima na manje od 1 km udaljenosti od polja, dok je etan registrovan u 23 puta većim koncentracijama. Iz udruženja naftne privrede Amerike odmah su reagovali sa više primedbi na nalaze studije, prenosi *upstream*.

BRATISLAVA - Slovačka naftna firma Slovnaft (u vlasništvu mađarskog MOL-a) potpisala je ugovor sa slovačkim operatorom naftovoda Transpetrol o transportu 12 miliona tona nafte. Ugovor važi za 2013. i 2014, vrednost mu je 50 miliona evra, a može se produžiti za još dve godine, javlja mađarski dnevnik *Budapest Business Journal*.

RIJAD - Saudijska Arabija promenila je dane vikenda, koji sada obuhvata petak i subotu umesto četvrtka i petka, kako bi bolje prilagodila svoju privredu drugim zemljama sveta, ističe se u u ponedeljak objavljenom kraljevskom dekretu. Ova monarhija se tako pridružuje ostalim naftnim zemljama Persijskog zaliva koje su poslednjih godina pomerile vikende u svojim zemljama kako bi se približile ritmu većine zemalja u

kojima su subota i nedelja neradni dani i ograničile uticaj razlike na njihove ekonomije i finansijska tržišta. *UPI*

TORONTO/TIRANA – Royal Dutch Shell je kupio od kanadskog Petromanasa za oko 22 miliona dolara dodatnih 25% udela u albanskim onshore naftnim blokovima 2-3, koji zahvataju ukupno oko 344.000 hektara. To područje obuhvata devet postojećih naftnih polja, uključujući Patoš-

Maricu. Shell već poseduje 50% interesa u tim blokovima, za šta je prošle godine platio oko 50,3 miliona dolara kanadskom partneru, koji posle ovoga ostaje sa udelom od 25%. Partneri nameravaju da urade tri bušotine i obave seizmičke radove na području, uz investiciju od 200 miliona dolara, objavljeno je na sajtu Petromanasa. *upstream*

MOSKVA – Ruski konglomerat Sistema saopštio je da je potpisao ugovor o prodaji udela od 49% u naftnoj kompaniji Russneft za 1,2 milijarde dolara. Oba kupca su u vezi sa Mihailom Guceijevim od koga je Sistema kupila udeo u Russneftu 2010. za 100 miliona dolara. Njegov nećak Mihail Šiškanov preko svoje kompanije Bradinor kupuje 25% Russnjeftovog udela od Sisteme, dok 24% kupuje Cromeld, u vlasništvu Feliksa Dlina, koga izvori takođe povezuju sa Gucerijevim, prenosi u ponedeljak *Moscow Times*.

LUANDA – Kineski Sinopec ugovorio je kupovinu udela od 10% u angolskom polju nafte od američke kompanije Marathon Oil za 1,52 milijarde dolara, prenosi 24. juna *Reuters*. Pre ovoga kineska kompanija je kupila za 4,2 milijarde dolara udeo u jednom mozambičkom offshore polju prirodnog gasa i 20% udela u Novatekovom 20 milijardi dolara vrednom Jamal LNG projektu u zapadnom Sibiru. Angolsko polje Blok 31, čiji je operater BP ima procenjene rezerve od 533 miliona barela.

PEKING – Rosnjeft bi mogao izvoziti u Kinu 46,1 miliona tona nafte godišnje, što je desetina trenutne ukupne ruske proizvodnje ove sirovine i najveći pojedinačni naftni ugovor ikada sklopljen u Kini, saopštila je tamošnja kompanija CNPC. China National Petroleum Corp, vodeći kineski proizvođač nafte i gasa, saopštio je na svom vebsajtu u ponedjeljak da će u okviru 25-godišnjeg ugovora, isporuke preko ESPO naftovoda biti do 2018. udvostručene na 600.000 barela na dan (bd). Ukupan Rosnjeftov izvoz CNPC-u bi mogao da dostigne 922.000 bd, u okviru prošle nedelje najavljenih ugovora. CEO Rosnjefta Igor Sečin procenio je u St.Petersburgu te ugovore na ukupno 270 milijardi dolara. *Reuters*

MOSKVA – BP razmatra rezanje proizvodnje iz najproduktivnijeg iračkog polja Rumaila (foto) za više od milion barela nafte na dan, u skladu sa planom Bagdada da smanji proizvodnju nafte u zemlji kako bi resursi trajali duže, prenosi *Reuters*. „To od nas zahteva vlada (Iraka)“, rekao je CEO BP-a Bob Dudley na marginama godišnje skupštine

Rosnjefta. Bagdad želi da smanji proizvodnju iz svojih južnih polja, u skladu sa realnijom metom proizvodnje od devet miliona barela dnevno, umesto originalnog plana od 12 mbd do 2017. Prošlog meseca operateri Rumaile su najavili da će do kraja godine podići proizvodnju iz tog polja sa 1,4, na 1,45 mbd.

LONDON – Norveška je u 2012. prvi put pretekla Rusiju na mestu najvećeg snabdevača EU prirodnim gasom, rekao je glavni ekonomista BP-a predstavljajući novi Svetski energetska izveštaj kompanije za 2013. u utorak u Briselu. Christof Rühl, koji je i potpredsednik BP-a, smatra da je to posledica zadržavanja indeksacije cena rukog gasa za naftu, dok je Norveška napustila taj sistem i uvećala izvoz za 12%, dok je Gaspromov izvoz smanjen 10%. *EurActiv*

MOSKVA – Gasprom je zamrznuo razvoj arktičkog gasnog polja Štokman (3,9 biliona m³ gasa) dok se ne pojave efikasnije tehnologije koje će projekat učiniti jeftinijim, rekao je portparol

ruske kompanije Sergej Kuprianov. On je za radio *Eho Moskve* kazao: „U ovom trenutku mi nismo spremni da radimo na ovom projektu. Čekamo da se pojave efikasnije, manje skupe tehnologije, ili da se promene prilike na tržištu“. Gasprom je već prošle godine odložio razvoj ovog polja ispod Barenovog mora zbog visokih troškova procenjenih samo za prvu fazu na 15 milijardi dolara. Norveški Statoil je prošle godine vratio Gaspromu svoj udeo u projektu, ali je ostao u dijalogu sa ruskim (75%) i francuskim partnerom Totalom (25%) oko eventualnih efikasnijih rešenja.

AFP

MOSKVA – Gasprom je u sredu najavio da planira da do 2018. otvori na Baltičkom moru terminal za utečnjavanje prirodnog gasa, iste godine kada bi rivalski pravac snabdevanja Evrope gasom, gasovod TAP, trebalo da počne dopremanje 10 milijardi

СВЕТ ОКО НАС ПОКРЕЋЕ ЕНЕРГИЈА,
НАЈБОЉА ЈЕ ОНА КОЈА ГА ЧУВА.

СРБИЈАГАС

ЈП "СРБИЈАГАС"
Народног фронта 12, Нови Сад, Србија
Тел: +381 21 481 1549; +381 21 481 2703
Факс: +381 21 481 1305
www.srbijagas.com

kubika gasa iz azerbejdžanskog polja Shah Deniz u Evropu, piše *OilPrice*. Portal potseća da je prošle nedelje ruska kompanija najavila slične planove u Finskom zalivu kapaciteta 10 miliona tona LNG-a godišnje i navodi da se oba Gaspromova projekta nadovezuju na dve cevi gasovoda Severni tok.

MOSKVA – Gazprom će platiti ukrajinskoj državnoj firmi Naftogaz unapred milijardu dolara na ime tranzitnih troškova za svoj gas, saopšteno je u sredu iz ruske kompanije posle sastanka

čelnika dveju firmi. „Ovim sredstvima ukrajinska kompanija će nabaviti gas od Gasproma namenjen za njena podzemna skladišta prirodnog gasa“, dodaje se u saopštenju. Gazprom navodi da je ukupno od početka 2012. avansno na ime tranzitnih taksi platio Ukrajini 5,15 milijardi dolara. Ta sredstva pokrivaju troškove tranzita ruskog gasa do Evrope do početka 2015, saopšteno je iz Gasproma. *Wall Street Journal*

PARIZ - 'Zlatno doba' za prirodni gas nastaviće se u srednjeročnom razdoblju, objavila je Međunarodna agencija za energiju (IEA). Ona očekuje da će udeo gasa u globalnom energetsom miksu porasti za 2,4% svake godine do 2018. U idućih pet godina gas će se proširiti i na transportni sektor kao gorivo za vozila zbog potrage za zamenom za naftu i smanjivanja emisija izduvnih gasova, javlja novinska agencija *UPI*.

NIKOZIJA – Francuski Total potpisao je memorandum o razumevanju za investicije u tri milijarde dolara skupu drugu proizvodnu LNG liniju za izvoz utečnjelog gasa sa Kipra, saopšteno je u utorak iz vlade u Nikoziji. Prethodno su italijanski Eni, korejanski Kogas i Noble Energy, pored ostalih, potpisali ugovore o eksploataciji gasnog

potencijala u vodama Kipra. *Ekathimerini*

REGION JI EVROPE

BANJALUKA - Prodaja goriva u Republici Srpskoj pala je za oko 25 odsto, što je još jedan pokazatelj krize koja se duboko ukorenila u novčanicima vozača, piše Capital.ba. Statistički podaci pokazuju da je potrošnja naftnih derivata pala u prvom kvartalu ove godine, u poređenju sa poslednja tri meseca prošle, a u udruženjima za zaštitu potrošača kažu da građani sve više režu troškove, i to najviše na onim stavkama koje ne spadaju pod obavezno.

**ЗА ЕФИКАСНИЈЕ
И СИГУРНИЈЕ ПОСЛОВАЊЕ**
КВАЛИФИКОВАНИ ЕЛЕКТРОНСКИ СЕРТИФИКАТИ ПКС

Привредна комора Србије омогућила је својим члановима, свим привредним субјектима бесплатно издавање квалификованих електронских сертификата, помоћу којих можете из своје канцеларије да поднесите ПДВ пријаву, проверавате финансијски рејтинг свог и предузећа са којима сарађујете, оглашавате понуду и тражњу, поднесете царинску декларацију, пријаву и одјаву запослених.

Ова напредна, савремена и јединствена услуга Привредне коморе Србије омогућава предузећима и пословним људима сигурно електронско пословање, смањење трошкова, поједностављење процедура и повећање ефикасности у раду.

pkzca@pks.rs www.pks.rs/ca

У НАЈБОЉЕМ ИНТЕРЕСУ СРПСКЕ ПРИВРЕДЕ
www.pks.rs

